

ایوکنیه (دختر یگانه بودن) ۷۳، ۹۰، ۱۰۱	بیزانس ۱۲۶، ۱۶۳	پس پذیرفتک (پذیرش پسر) ۱۷۱	ترکستان ۲۹۳
۱۶۶، ۲۶۰	بیژن ۵۱	پشتو ۲۳۱	ترکستان چین ۳۱۵، ۴۳۳
ایونگان ۲۱۱	بیستون ۳۶۷	پلوتارک ۱۲۲	ترکیه ۳۶۰، ۳۶۱
ایوینگه ۲۱۱	بین‌النهرین ۱۲۲، ۳۰۰، ۳۰۳	پوریوتکیش ۴۷	تنسر ۴۶، ۱۴۸
		پوسانیه ۱۶۹	تنسر (نامه) ۲۰، ۴۶، ۸۵، ۹۵، ۱۰۱، ۱۰۶
		پوس - ی - پذیرفتک (پسر خوانده) ۱۷۵	۱۱۲، ۱۵۸، ۱۶۵، ۱۶۶، ۱۷۳، ۱۹۴، ۱۹۵
		پون (سرزمین) ۱۹	۱۹۹، ۲۰۱، ۲۰۳، ۲۴۶، ۲۶۸، ۲۷۳، ۳۱۳
		پونتوس ۱۹	۳۲۹
		پهلوی (زبان) بیست و چهار، بیست و پنج، بیست و هفت، ۵، ۸۶، ۹۱، ۱۲۸، ۱۵۷، ۱۶۰، ۱۷۱، ۱۷۷، ۲۰۸، ۲۲۹، ۳۳۵، ۳۴۲، ۳۴۷، ۳۵۲، ۳۵۳، ۳۵۴، ۳۶۷، ۳۸۰	تنویرئه ۲۳۸
		۴۰۲، ۳۹۷، ۳۹۶	توپوگرافی ۶
		پهلوی (متون) بیست و دو، ۱۱۳، ۱۲۸، ۱۳۰، ۱۳۱، ۱۳۵، ۱۳۸، ۲۰۱، ۲۰۵، ۲۳۱	توتمی ۶۰۵
		پیذ - ی - پذیرفتک (پدرخوانده) ۱۷۵	تور ۲۹۲
		پیروز ۱۵، ۲۰، ۲۴، ۱۲۴	تورات ۳۹۲
		پیشگ ۱۸، ۴۵، ۴۷، ۴۸، ۵۰، ۱۰۰، ۱۷۳، ۱۸۰، ۱۹۹، ۲۰۰، ۲۷۴، ۲۷۷، ۳۱۱	توران ۱۱۳، ۲۹۶
		پیگولوسکایا. ن ۴۴۱	تورفان ۳۸
			توزشن (پرداختن، استهلاک دیون) ۲۶۳
			توس ۲۷۵
			توتیریا (عمه) ۲۲۷
			توتیریونپات (نوه عمو - پسر) ۲۲۸
			توتیریونپتی (نوه عمو - دختر) ۲۲۸
			توتیریه (عمو) ۲۲۷
			تهران بیست و پنج، ۱۲۴، ۱۶۲، ۳۷۵
			تیریکان ۱۴۶
			تیسفون ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۴، ۱۴۹، ۱۶۰
			۲۷۵، ۲۸۲، ۳۰۰، ۳۰۱، ۳۰۲، ۳۰۶، ۳۰۸
			۳۰۹
			ت
			تاتار ۴۳۸
			تاجیک ۱۳۱
			تاجیکستان ۱۳۱
			تاجیکان ۴۰۳
			تاجیکها بیست و پنج، ۱۴۵، ۱۷۴، ۱۹۰
			۲۴۵، ۲۳۹
			تبت ۳۴۷، ۴۳۸
			تخت جمشید ۳۸۹
			ترک ۳۴۸
			ب
			بابل ۵۰
			باج (دعا) ۲۱۵
			بان (خانه) ۸۶
			بانوگ ۸۶، ۲۹۴
			براترویا (دختر برادر) ۲۲۷
			براترویه (پسر برادر) ۲۲۷
			برشونوم (تطهیر آیینی) ۱۹۶
			ین ۱۰۸
			بندهمشن ۹۸، ۱۲۰، ۱۳۳، ۱۴۸، ۱۹۳
			۱۹۴، ۲۰۷، ۲۱۱، ۲۱۳، ۲۱۴، ۲۴۲، ۲۹۵
			بنونیست (امیل) بیست و پنج، بیست و هشت، ۱۳۸، ۳۳۳، ۳۳۵، ۳۳۶، ۳۴۱
			بوذه (حس) ۲۴۰
			بوشهر ۴۱۵
			به‌دینان ۲۷۳
			بهر ۲۴۹، ۲۵۴، ۲۵۹
			بهرام ۱۵
			بهرام پنجم ۲۷۵، ۴۲۳
			بهرام دوم ۳۵۷، ۳۷۳
			بهرام گور ۳۴۷، ۳۴۹، ۳۷۴، ۴۰۴، ۴۲۳
			بهمن ۱۳۰
			بهمن یشت ۱۳۵
			به آفرید ۱۲۶
			بنی عباس ۴۰۳، ۴۰۴
			بی‌بی شهربانو ۳۵۹، ۳۶۱
			پ
			پارت ۹، ۱۴۷، ۱۴۸، ۳۰۴
			پارس ۱۸، ۱۹، ۲۴، ۱۲۲، ۱۴۸، ۱۵۱
			۱۶۱، ۲۷۴، ۲۷۵، ۲۹۵، ۳۷۱، ۳۹۲
			پارس (قبائل) ۹
			پارسیان ۴۲، ۱۵۶
			پاروپامیزوس ۱۵۷
			پاریس پانزده، هجده، بیست و شش، ۱۰۵، ۱۱۸، ۱۵۷، ۲۲۶، ۲۹۸، ۳۱۹، ۳۶۶
			۴۰۲، ۴۳۲، ۴۳۳
			پازند ۷۱
			پاسارگاد ۳۴۷
			پامیر ۴۱، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۸۳، ۱۴۵، ۱۷۴
			۱۹۰، ۲۴۵، ۳۴۷، ۴۳۳
			پایگوسبانه‌ها - یادگسبانان ۲۸
			پایندانیه (وثیقه) ۷۶
			پتمانگ گنگ خودای ۹۷، ۹۸، ۹۹
			پتوندان (بستگان) ۲۲۹
			پتیت (دعای توبه) ۲۱۵، ۲۳۷
			پراهوم (نوشابه مقدس) ۱۹۰، ۱۹۱
			پرسون - پرثوه (پارتی) ۱۹۰
			پروس ۱۱۹
			پرون (انکتیل دو) بیست و پنج، ۱۴، ۴۱
			۶۳، ۱۸۸، ۱۸۹، ۲۰۹، ۲۱۰
			پسانیه ۱۷۷
			پس پادیشاهیها ۲۵۹

داریوش اول ۱۵۱، ۱۵۹، ۳۰۴، ۴۰۵	خواستگدار (وارث) ۲۶۲
داریوش سوم ۱۷، ۱۱۱، ۴۲۴	خواستگ روان ۲۵۲
داشتیان خواسته ۹۶	خواسوره ۲۳۱
دانوب ۴۲۹	خوتای ۳۱۵
دتکه (فرزند پیشکشی) ۱۷۹، ۱۸۱	خوتای نامک (خدای نامه) ۳۱۷
دجله ۱۷، ۲۰، ۲۲، ۳۰۱، ۳۴۱، ۴۴۴	خودسالار ۹۱، ۹۹، ۲۶۰
دخت ایوک ۱۷۹	خودسرای ۹۱، ۹۲
دخت پادیشاهیها ۲۵۹	خودسردار ۵۲
دختکانه ۱۶۹، ۱۷۰، ۲۵۶	خودسرای ۹۱، ۹۲
دختکانه پتراد - ی - ستوریه ۱۷۰، ۲۵۶	خودوده - خویت ودته ۱۲۸، ۱۳۰، ۱۳۱
دختکانه پترو ستوریه ۹۰	۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۳۹
دختیه (پذیرش دختر) ۱۷۱	۱۴۱، ۱۴۲
دخمک (پشت بام) ۲۴۴	خورنه (فر) ۸
دریاچه خوارزم ۳۹۱، ۳۹۲	خوزستان ۳۵۳، ۳۶۳، ۳۶۶، ۴۱۱، ۴۱۵
دریای خزر ۳۲۴	۴۱۸
دستان ۴۳، ۱۸۷	خونبها ۲۹۷، ۲۹۸
دست پیمان ۸۰	خویتو ۴۶، ۱۳۰، ۳۱۱
دست به کش ۱۱۲، ۱۹۷	خویتوک دت ۱۳۰
دشتان ۸۱	خویشن دهنش ۱۳۲
دشتانستان ۸۱	خوئیتوده ۱۳۱
دکن ۳۳۴	خوئیتودئی ۱۳۱
دمانه ۵	
دمشق ۴۰۴	د
دنگ پتویش ۵، ۷، ۸۵	دات (داد) ۲۹۴
دوتگ سردار - دودگ سردار ۷۳، ۸۶	دادبر - دادور (قاضی) ۲۸۲، ۲۸۳
۲۲۱، ۲۳۶، ۲۴۴	دادسر ۱۱
دودگ ۳۹	دادگشنسپان بیست و چهار
دودگ سرداریه ۸۷	داراب دستور پشتون سنجانا ۱۲۹
دوده سالار ۹۳	دارمستتر ۱۵۸، ۲۰۸، ۲۴۱، ۲۷۳
دوده سردار ۳۵۹	داریوش ۱۶، ۱۷، ۱۹، ۱۲۲، ۳۶۵، ۳۶۷
دورکم (امیل) سیزده، چهارده، ۱۰، ۱۱۸	۳۹۲، ۴۱۶، ۴۳۰، ۴۴۷

حضرت حسین ۳۵۹	ج
حضرت علی ۳۶۱، ۳۷۰، ۳۷۴، ۴۰۳	جاده ایریشم ۴۲۵، ۴۳۲، ۴۳۷، ۴۳۸
حضرت عیسی ۳۶۹	جاماسب ۲۶، ۴۲۵
حضرت فاطمه ۳۶۹، ۳۷۰، ۳۷۴	جاماسب آسانا ۷۱، ۲۰۲، ۲۱۰، ۲۱۲
حضرت محمد (ص) ۵۸، ۱۵۵، ۳۶۱	جاوید دستگ ۳۶
حضرت مریم ۳۶۱، ۳۷۰	جمال عبدالناصر ۳۶۲
حضرت موسی ۳۷۵، ۳۹۰	جمشید جم ۲۱۲
حمورابی ۳۳۹	جهی ۸۱
	جهید ۳۰۵
خ	جیوانجی جمشید جی مودی بیست و دو
خاوند (زمیندار) ۱۴۸	
ختن ۴۰۳، ۴۲۵، ۴۳۲، ۴۳۳	
خراسان ۲۴، ۱۵۷، ۲۷۵، ۳۰۰، ۳۴۷	چ
۳۹۳، ۳۹۶، ۴۰۳، ۴۰۴، ۴۲۵، ۴۲۷	چاچ ۳۴۸
۴۳۲، ۴۳۳، ۴۳۷	چاکر ← چکر ۸۹، ۹۳، ۹۴، ۹۵، ۹۶، ۹۷
خرم دینان ۱۲۴، ۱۶۱	۹۹، ۱۳۸، ۱۵۴، ۱۵۵، ۱۵۶، ۱۶۶، ۱۷۹
خسرو ۱۸، ۲۶، ۲۷، ۲۸	۲۶۰، ۲۶۱
خسرو انوشگ روان ۲۱، ۳۵	چایکوسکی ۴۲۷
خسرو انوشیروان ۳۴۹، ۴۰۴، ۴۴۶، ۴۴۷	چکری - چکریها ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۵۴، ۱۵۵، ۲۵۹
خسرو اول ۱۷، ۲۰، ۲۱، ۳۵، ۹۷، ۱۲۴	چکرزن ۱۰۱، ۱۰۲
۱۳۱، ۱۵۳، ۱۶۰، ۱۶۲، ۲۱۰، ۳۰۸، ۳۰۹	چکریه ۱۰۲
۳۱۱، ۳۱۸، ۳۲۹، ۳۴۸	چین ۲۰، ۲۹۳، ۳۷۱، ۶۱۸، ۴۳۲، ۴۳۸
خسرو پرویز ۳۴۵	
خسرو دوم ۷۳، ۱۲۳، ۱۴۰، ۲۴۳، ۳۱۶	
خشایار شاه ۱۸، ۱۱۱، ۴۲۷	
خشایشیه دهیونام ۹	ح
خلیج فارس ۱۷، ۳۰۸	حبشه ۲۰، ۳۰۸
خوارزم ۲۹۰، ۴۰۷	حدودالعالم ۴۲۹
خوارزمی ۱۷	حسن صباح ۴۲۹
خوارشن و دارشن (تغذیه و نگهداری)	حضرت آدم ۳۷۵
۲۳۵، ۱۹۵	حضرت ابراهیم ۳۹۰

دهمان ۲۳۸	۳۵۷، ۳۶۰، ۳۶۵، ۳۷۶، ۴۰۷، ۴۱۲، ۴۱۳
دهی کومرو ۷۰	۴۲۷، ۴۳۸، ۴۴۲
دهیک ۳۱۴، ۳۱۵، ۳۲۱	ریگودا ۱۱۹
دهیکان ۳۰۶، ۳۱۵	ریوند ۲۷۴
دهیو (قبیله) ۹، ۹، ۱۰، ۲۸۱، ۳۳۴	ز
دهیو بخته (دادرسی قبیله) ۲۸۲	زاگرس ۱۰۳، ۱۴۵
دهیو سالار ۹	زاماتر (داماد) ۲۳۱
دهیومه ۹	زاماد ۲۳۱
دینا (ادراک) ۲۴۰	زامداد ۲۴۳
دینکرد ۳۲، ۳۳، ۹۸، ۱۳۵، ۱۴۱، ۱۴۳	زاماسپ ۲۰۲
دیوژن لائرس ۱۲۲، ۱۲۳	زارافشان ۴۲، ۵۸، ۲۳۱، ۲۴۵
دیه ۲۹۷	زرتشت (آیین) شانزده، ۶، ۱۳، ۱۴، ۱۵
دئینگهوپیتیش ۳۸	۳۲، ۳۳، ۳۴، ۱۴۸، ۱۵۶، ۲۹۳، ۳۱۳
	۳۲۸، ۳۲۹
ذ	زرتشت ۸، ۹، ۱۰، ۱۵، ۲۶، ۳۴، ۵۶، ۶۷
ذوالاکتاف ۳۵۷	۸۱، ۸۳، ۹۸، ۱۱۵، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۵
	۱۴۷، ۱۴۸، ۱۵۲، ۱۵۷، ۱۸۴، ۱۹۰، ۱۹۷
ر	۲۰۷، ۲۰۸، ۲۱۲، ۲۳۹، ۲۴۰، ۲۴۰، ۲۴۴، ۲۴۵، ۲۹۳
رابرتسن بیست و پنج، ۶، ۱۸۱، ۱۹۲	۳۸۶، ۳۸۷، ۴۰۳، ۴۲۳، ۴۲۴، ۴۳۲
۲۴۶، ۲۴۷، ۲۸۱	زروانداد یوان یم (زروانداد جوان جم) ۵۰
رانین ۱۰۰	زریر ۴۲۸، ۴۲۹
رأی (دادستان) بیست و سه	زرین‌کوب، دکتر عبدالحسین ۳۸۴
راینیشن (بازجویی) ۲۸۸	زنتو ۴، ۵، ۶، ۷، ۹، ۱۰، ۲۸۱، ۳۳۷، ۳۳۸
رثه ایشتر (ارتیشتر) ۴۶	زنتوبخته ۶، ۱۱، ۲۸۲
رشیدالدین فضل‌الله ۴۴۶	زنتوپیتیش ۶، ۷، ۳۸
رکسان ۱۲۲	زنتوما ۴۳۳، ۳۴۶
رودابه ۵۱	زنتوم ۳۳۴
روسیه ۳۳۶، ۳۶۲	زنتومه ۶، ۷
روم سیزده، هجده، بیست، ۱۹، ۲۰، ۳۵	زند اوستا ۶۳، ۱۸۸، ۲۰۸، ۲۱۱، ۲۱۲
۳۶، ۳۹، ۴۶، ۱۱۳، ۲۵۰، ۳۰۸، ۳۲۷	۲۴۱، ۲۷۳، ۴۲۵، ۴۵۳

ساسانی هجده، بیست و شش، ۲۳، ۴۰	زنگبار ۲۱، ۳۰۸
۵۰، ۵۱، ۷۵، ۱۰۱، ۱۰۶، ۱۱۰، ۱۲۴	زوتر ۴۶
۱۲۵، ۱۲۸، ۱۴۱، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۵۶، ۱۵۹	زوتنبرگ ۳۹۴
۱۷۰، ۱۸۵، ۱۸۶، ۱۸۷، ۲۰۳، ۲۰۶، ۲۰۷	زفوس ۱۳۲
۳۰۴، ۳۴۸، ۳۵۷، ۳۷۱، ۳۷۴، ۴۳۷	ژ
سالار ۹۱، ۹۳، ۹۴	ژاپن ۳۳۳، ۳۷۰
سالاری ۳۵۹	ژن (همسر) ۱۰۲
سام ۳۴، ۱۸۷	ژنو ۴۱۷
سامانیان ۱۲۸، ۴۱۸	ژوپیتر ۱۱۹، ۳۰۸
سپتته ارمییتی ۸۱	ژوستینین ۱۹، ۲۷
سپتته زرتشره ۸۱	ژیانک ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۴
ستر ۸۹، ۹۵، ۹۶، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۸	ژینک ۱۰۳
۱۶۶، ۱۶۷، ۱۷۶، ۱۷۷، ۱۷۹، ۱۸۰، ۳۵۹	س
ستری ۱۰۱	ساتی برزن ۱۷
ستریه ۱۰۱	ساسان ۱۲۴، ۱۹۵
ستور ۸۹، ۱۰۱، ۱۷۶، ۱۷۷، ۱۷۸، ۱۷۹	ساسانیان شانزده، بیست و یک، بیست و
۱۸۰، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۵۵، ۲۶۴	دو، بیست و سه، بیست و چهار، بیست و
ستوری ۱۰۱، ۳۶۳	پنج، بیست و شش، ۱۲، ۱۳، ۱۹، ۳۵، ۳۷،
ستوریه ۷۲، ۱۰۱، ۱۰۴، ۱۷۶، ۱۷۷، ۱۷۹	۴۴، ۴۸، ۵۰، ۵۱، ۵۳، ۵۶، ۵۷، ۵۸، ۵۹
۲۵۲، ۲۵۳، ۲۵۶، ۲۶۶	۶۳، ۶۷، ۷۱، ۷۶، ۷۷، ۸۴، ۸۸، ۹۱، ۹۶
سدرک (پیراهن) ۳۷۷	۹۷، ۹۸، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۴
سدره، سدره پوشی ۴۲، ۴۳، ۴۴، ۵۰، ۶۹	۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۲۱، ۱۴۱، ۱۴۳
۱۷۴، ۲۰۵، ۲۰۷، ۲۰۸، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۵	۱۴۹، ۱۵۱، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۵۶، ۱۶۳، ۱۷۶
۲۱۶، ۲۱۸، ۲۱۹، ۲۲۱، ۲۲۴	۱۷۷، ۱۷۸، ۱۷۹، ۱۸۵، ۱۹۳، ۲۰۲، ۲۰۳
سدگ (سده) ۲۷۷	۲۲۹، ۲۳۱، ۲۴۶، ۲۴۷، ۲۵۲، ۲۶۵، ۲۷۴
سده (جشن) ۱۱	۲۷۶، ۲۷۸، ۲۸۲، ۲۹۵، ۲۹۸، ۳۰۰، ۳۰۱
سراندیب ۲۱	۳۰۳، ۳۳۸، ۳۴۴، ۳۴۸، ۳۴۹، ۳۶۲، ۳۷۵
سراوشه ۲۳۷	۳۷۶، ۴۰۰، ۴۰۲، ۴۱۸، ۴۳۱، ۴۳۳، ۴۳۵
سرخوتایها (سرخداها) ۱۰۷	۴۳۷، ۴۳۹، ۴۴۱، ۴۴۲
سرخوتایان (سرخدايان) ۲۷۳	
سردار ۵۲، ۷۳، ۸۶، ۹۱، ۹۴، ۲۲۱	

۴۱۱، ۲۷۷	کشتی (کستی) ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۱۴،	کاردوکها (کردها) ۱۸	فریدون ۱۳۳، ۲۳۰، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۲،
گجرات ۴۳، ۷۱، ۱۵۶، ۲۱۴، ۳۹۳	۲۱۷	کازنامه اردشیر بابکان ۸۵، ۱۹۸، ۲۷۵،	۳۴۴
گرچی ۴۲۹، ۱۴۲	کشتیک ۲۰۸، ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۱۲	۳۷۱	فغفور ۳۴۴
گرامیک ۱۱۴	کلدانی ۳۶۲، ۳۹۹	کارویندشن ۱۰۸، ۲۲۱	فک ۱۱۰
گرشاسب نامه ۴۳۳	کلکته بیست و پنج	کارویندشن - ای - خویش ۱۰۹	فلاویوس ۶۶، ۶۷
گرگان ۱۷، ۲۴، ۱۲۵، ۱۴۹، ۱۶۱، ۱۶۲	کلمان اسکندرانی ۱۲۲	کاشغر ۴۰۳، ۴۳۲	فلسطین ۴۳۱، ۴۳۴، ۴۳۸
گروسه (رنه) ۴۳۳	کلبله و دمنه ۴۰۴	کافر هجده، ۶، ۵۶، ۱۱۰، ۱۲۱، ۱۵۷،	فلوگل ۱۲۵
گزنفون ۲۸۲	کمونیسم ۱۵، ۲۷، ۳۳، ۳۷، ۱۵۱، ۱۵۹،	۱۸۶، ۱۹۰، ۲۳۱، ۲۴۶، ۲۴۷، ۳۳۹، ۴۳۶	فنیقی ۱۶
گشتاسب ۳۹۳، ۴۲۷، ۴۲۸، ۴۲۹، ۴۳۰	۳۶۲	کافرستان ۱۰۸، ۱۹۲، ۳۳۹	فنیقیه ۳۰۴
گشنسب شاه ۴۶، ۱۹۳، ۲۰۰	کنت کورسه ۱۲۲	کامبوزیا ۱۲۹	فوستوس ۱۲۴
گشنسب طبرستانی ۱۴۸	کنستانتین اول ۳۶، ۳۶، ۳۱۵، ۳۱۶	کامبیز ۱۲۲	فیثاغورس ۳۹۱
گنج شایگان ۱۹۸، ۱۹۹، ۲۰۵	کنفوسیوس ۳۹۱، ۳۹۲	کام دین شاپور ۴۰	ق
گندی شاپور ۲۲	کواد اول ۱۵، ۲۵، ۱۲۸، ۱۴۰، ۱۵۲، ۱۵۳،	کامه بهره ۴۲، ۴۳	قابوسنامه ۴۳۲
گندی شاپور (دانشگاه) ۳۶۷	۱۶۰، ۲۰۰، ۲۶۱، ۲۷۵، ۳۰۷، ۳۱۷	کانتون ۶	قارن (خانواده) ۲۲، ۲۴، ۱۹۴
گوتی‌ها ۱۴۵	کوروش ۹، ۱۶، ۱۵۱، ۱۵۹، ۲۸۲، ۳۹۲،	کائون ۶	قانون حمورابی ۳۹۷
گوتیک (هنر) شانزده	۴۲۵	کائون ۱۱۳، ۸۴، ۵۱، ۲۶	قبطی ۴۰۶
گیرشمن (رومان) ۳۴۷، ۳۹۹، ۴۰۴، ۴۱۷	کوشان ۴۰۲، ۴۳۲، ۴۳۵، ۴۳۷	کاوین ۱۰۸	قرآن مجید ۳۸۰، ۴۵۰
ل	کومش ۲۷۵	کتایون ۵۱، ۴۲۷، ۴۲۸	قزاقستان ۴۳۸
لاپیزیک ۱۲۳	کوینتوس کورشیوس روفوس ۱۲۲	کنه زیاس ۱۲۲	قزونی، محمد ۳۳۹
لرستان ۳۸۵، ۳۸۸	کیانیان ۲۹۳	کدگ ۸۶	قسطنطنیه ۲۰۱، ۳۵۷، ۴۰۰، ۴۲۷، ۴۲۹
لندن هجده، ۱۲۹، ۳۶۶، ۳۷۳	کیخسرو ۲۲، ۲۹۳، ۴۳۲	کدگ بانوگ ۱۵، ۷۴، ۸۶، ۸۷، ۲۰۳، ۲۴۴	قققاز ۱۲۱، ۱۴۵، ۱۵۷، ۳۰۷، ۴۲۷
لوط ۱۲۹	کیستی (کستی) ۴۲، ۲۱۱	کدگ خودای زن ۳۵۴	قلعه الموت ۴۲۸
لوور (موزه) ۳۹۷	کینه، کین ۲۸۹، ۲۹۰، ۲۹۱، ۲۹۲، ۲۹۳،	کراسوس ۴۳۱	قندهار ۴۰۱
لوکن ۱۲۲	۴۲۸، ۴۳۱، ۴۳۳	کریلا ۴۰۳	قومس ۲۷۵
لوکونین ۳۹۹	کیومرث ۱۳۲	کرد ۱۸	قیصر ۴۲۸
لوئی پانزدهم ۱۵۱	گ	کرمان ۴۱، ۲۱۰، ۲۱۲	ک
لوئی چهاردهم ۳۴۵	گاتار ۹۹	کریستن بیست و شش، ۲۱، ۵۰، ۸۹،	کابل ۴۳۷
لهستان ۴۲۶	گاهان بیست و دو، ۴۹، ۱۳۰	۱۲۸، ۱۵۲، ۱۷۸، ۲۰۰، ۲۰۳، ۲۶۱، ۳۹۴،	کاتارها ۱۲۶، ۱۲۷
لیتوانی ۱۱۹	گاه ازیرین ۲۳۷	۴۰۲	کاتولیک ۱۵۱
لیدی ۲۴۷	گاهنبار، گاسنبار ۶۷، ۲۱۲، ۲۴۳، ۲۷۶،	کراتوس لیدوس ۱۲۲، ۱۲۳	
		کستی ۶۹	

نبانز دشته ۱۳، ۲۲۹	ملل و نحل ۱۲۶
نبات (نوه پسر) ۲۲۶	ممسنی ۳۵۳
نپتی (نوه دختری) ۲۲۶	منان ۵۰
نجف ۴۰۳	منو (قانون) ۴۸
نر (Nar) ۴۶	منیژه ۵۱
نوزدا ۱۰۳، ۱۰۲	منصور خلیفه ۱۴۹
نوزد ۱۰۷، ۱۰۵، ۱۰۴، ۱۰۲	منصور دوانقی ۴۴۷
نرون ۱۴۸	منوچهر ۲۹۳، ۲۷۳، ۱۳۳
نزدپتونند ۱۳۲	مهر ۳۶
نسا ۴۲۵، ۴۰۲، ۳۴۸	مهران گشنسپ ۱۴۰۰، ۱۲۳
نسطوری ۱۵	مهرپرستی (آیین) ۱۱۸
نسو (دیو) ۲۴۰	مهرداد ۱۹
نسیکه (طعام نذری) ۲۴۴	مهرگان ۴۱۱
نظام الملک بیست و پنج، ۱۶، ۴۲۹	مهریون ۲۶۵
نکرده نام (نامزد نشده) ۵۸	مهرداد ۱۹
نمانویخته ۵، ۷، ۱۴، ۲۸۱، ۲۸۳	میتاک ششم — میدیوشم (جشن نیمه تابستان) ۲۷۶
نمانویشتی ۸۵	میترا ۴۰۸، ۲۷۷، ۲۵۷، ۱۹۷، ۱۹۶
نمانویبیتیش ۳۸، ۸۵، ۸۶، ۲۴۵، ۲۷۲	میتوک رزمه — میدیورزم (نیمه بهار) ۲۷۶
۲۷۷	میتیاربه — میدیارم ۲۷۷
نمانه ۷	میرا — میرک ۱۰۴، ۱۰۳، ۱۰۲
نمانیا ۸۵	مینوی خرد ۱۳۳، ۴۹
نمانیه ۵، ۷، ۱۲، ۱۳	مینوی، مجتبی بیست و پنج
نوبهار ۲۷۴	
نوح ۱۳۳	
نوروز ۴۱۱	
نوزود (نوزوت) ۲۱۴	
نولدکه ۱۲۴	
نیرملی (محل زایمان) ۱۹۰	
نیرنگ ۲۱۷	
نیرنگ دین ۲۱۵	
نیرنگ کشتی ۲۱۶	

م	مرو ۲۶۶	ماد ۱۷، ۱۱۸، ۱۱۹، ۱۲۲، ۱۶۲، ۲۷۵، ۴۲۹
ماچین ۲۱	مروج الذهب ۱۲۸، ۲۸۳	مادگاسکار ۲۱
	مری بویس ۳۹۱، ۴۱۵	مادیگان هزارستان بیست و شش، ۵۰، ۹۹، ۱۰۲، ۱۴۲، ۱۵۴، ۱۷۶، ۱۷۸، ۱۹۵، ۲۲۲، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۵۷، ۲۶۰، ۲۶۲، ۳۲۹
	مزار شریف ۴۱۳	۳۶۳
	مزدا (آیین) سیزده، ۳۳، ۱۱۰، ۱۱۸، ۱۲۶، ۱۲۸، ۱۴۰، ۱۴۲، ۱۴۷، ۱۵۳، ۱۸۰، ۲۲۹	مارس (خدای جنگ) ۱۱۹
	مزدک ۲۶، ۲۷، ۳۴، ۳۵، ۴۸، ۱۰۶، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۲۹، ۳۲۸، ۳۲۹	مازاریوس ۱۷
	مزدکیان ۲۵، ۱۲۴، ۱۴۲، ۳۰۷	مازندران ۲۴۶
	مزدایی ۲۵، ۱۱۵، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۵۱، ۱۵۲	مازیار ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۶۲، ۱۶۳
	۱۵۳، ۱۵۷، ۱۶۳، ۱۸۶، ۱۹۰، ۲۱۲، ۲۱۴	مالزی ۲۱
	مزدیستان ۷۹، ۸۰، ۴۰۷، ۴۱۵، ۴۱۶	مأمون ۱۶۲، ۲۴۶
	مست آباد ۲۲	مانبد ۱۴، ۸۶
	مسجد سلیمان ۴۰۴	مانبجشنیه ۵، ۱۴
	مسعودی ۱۲۷، ۲۸۳، ۴۳۹	مانوی ۱۲۷
	مسکو ۳۶۲	مانویان ۱۲۶، ۱۲۷
	مسیح ۸۱، ۱۲۳، ۱۴۰، ۱۴۲، ۲۹۲، ۳۲۸	مانی ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۱۱۸، ۲۹۲
	مشهد ۴۰۳	۲۹۳، ۳۲۸، ۳۲۹، ۳۳۹، ۴۰۰
	مشیا ۲۷۹	ماوراءالنهر ۴۰۴
	مشیاثوی ۲۷۹	مجارستان ۴۲۶
	مصر ۳۰۳، ۳۰۸	مدی آتروپاتن ۱۲۵
	مظاهری، پروفیسور ۴۳۲	مدیترانه ۱۹، ۲۰، ۲۲، ۳۰۸، ۳۲۳، ۳۲۴
	معین، دکتر ۳۹۵	۳۲۷، ۳۲۹، ۳۴۰
	مغان ۱۱۸، ۲۷۲، ۲۷۳	مرعشی بیست و پنج، ۱۲۶، ۱۶۱، ۱۹۳
	مغرب ۳۰۸	۲۴۶
	مغول ۲۰، ۴۲، ۴۰۳، ۴۱۷، ۴۴۲	مرگ ارژان (مستوجب مرگ) ۸۰
	مقدونی ۱۸، ۱۹، ۱۱۹	
	مقدونیه ۳۰۴	
	مکران ۱۲۲	
	مکزیک ۳۹۷	
	مکه ۲۷۴	

۲۰ یمن	هفت تپه ۴۰۸	ویسپرد ۱۱۵، ۱۳۱	نینوا ۴۲۴
یوستی، ف ۱۰، ۱۰۴	هکاتو میلیوس ۲۷۵	ویسپوهرکان ۳۰۳	نیوشاگان (شنوندگان) ۳۷، ۳۵
یونان سیزده، هجده، ۱۱۹، ۱۳۰، ۱۳۲	هلند ۳۲۰، ۳۴۰	ویس پیتیش ۵	و
۳۲۷، ۳۶۵، ۴۰۷، ۴۱۴، ۴۳۰	هما ۱۱۵	ویس دخت ۲۰۳	واستریوشان ۲۹۴، ۳۰۲، ۳۰۳، ۳۱۲
یهود ۱۱۷، ۱۵۱، ۳۹۲	همبایان (شرکای ارث) ۲۶۳	ویس سالار ۹، ۱۱	واستریو فشوینت ۴۶
یهوه ۴۰۹	همبر (شریک) ۲۶۷، ۲۶۵	ویس و رامین ۳۴، ۴۱، ۵۰، ۵۴، ۵۷، ۶۱	واسکودوگاما ۲۰۱
	همسپتلم ۲۷۷	۶۷، ۸۴، ۱۰۵، ۱۳۹، ۱۵۰، ۱۹۱، ۲۹۴	والتر هتس ۳۵۵
	همسپتمئید ۲۴۲	۳۰۵، ۳۴۲، ۳۶۵	وای ۵۲
	هموزگان ۳۷	ویشتاسب (شاه) ۸، ۱۳۱، ۱۳۹، ۲۹۳	ور (نوعی سوگند) ۲۸۶
	همویندشن ۱۰۹	ویه انتیوخ خسرو (شهر) ۲۰	ورزگرتاران ۳۰۲
	هنه ۵۱	ه	ورمانبد (فرمانبد) ۷۲
	هوتخشان وازارگان ۲۳	هائی وارو ۶۶	ورهرام ۲۳، ۲۷۶
	هوشبام (دعا) ۲۱۶	هارون الرشید ۱۶۲، ۴۴۷	وزیدگان (برگزیدگان) ۳۷
	هوم ۲۱۰، ۲۱۲، ۲۷۶	هاماوران ۵۱، ۸۴، ۸۶	وسپ شاذ خسرو ۲۲
	هیته ۳۴۱	هیود خسرو ۲۲	وست، دکتر ۸۹، ۹۸، ۱۲۸، ۱۳۰، ۱۳۳
	همالییا ۲۸۱	هیپتالان ۳۴۸، ۳۵۷، ۴۳۷	۱۳۸، ۱۴۲، ۱۴۸، ۱۷۸
	ی	هتخشان ۳۰۱، ۳۰۲	وستریا ۴۶
	یاجنویاویتا (کمریند مقدس) ۲۰۸	هخامنشیان ۱۲، ۱۴، ۱۶، ۱۸، ۷۱، ۱۸۵	وشتاسب ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۸۵، ۲۹۱
	یادگار زیریران بیست و پنج، ۱۳۸، ۱۳۹	۲۰۸، ۳۰۴، ۳۰۸، ۳۱۱، ۳۵۱، ۳۶۵، ۳۶۹	ولخش ۳۶
	۲۹۱	۳۸۹، ۳۹۲، ۳۹۴، ۳۹۸، ۴۰۵، ۴۰۶، ۴۰۷	ولخش آباد ۳۶، ۱۴۸، ۱۵۳، ۱۹۳
	یامک (جامه) ۳۲۷	۴۰۸، ۴۱۱، ۴۱۲، ۴۱۵، ۴۱۶، ۴۲۸، ۴۵۱	وندیداد ۳۸، ۴۱، ۴۳، ۵۰، ۵۳، ۵۵، ۸۱
	یان ۲۴۰، ۳۸۱	هخامنشی (شاهنشاهی) ۴، ۶، ۱۱، ۱۶	۹۸، ۱۶۷، ۱۹۹، ۲۰۸، ۲۳۸، ۲۴۲، ۲۷۳
	یزد ۴۱، ۵۴، ۶۷، ۷۱	۲۳، ۲۸۲، ۳۵۳، ۳۸۵، ۳۹۲، ۴۱۲، ۴۱۵	۲۸۴، ۲۸۵
	یزدان ۷۰	هرات ۱۷، ۱۲۲، ۱۵۷، ۳۳۵	وهرام پنجم ۲۰۱، ۲۰۲
	یزدگرد ۱۴، ۴۱، ۵۴، ۷۳، ۲۰۲، ۳۵۹	هرزفلد ۳۹۹	وهرام چوبین ۱۲۴
	یزدگرد اول ۱۵۱، ۳۷۴، ۴۲۳، ۴۲۴	هرودوت ۱۰۶، ۱۵۹، ۱۶۱، ۱۹۶، ۱۹۹	وهشت آباد اردشیر ۲۰، ۲۱
	یزدگرد دوم ۴۲۳	۲۳۹، ۲۸۲، ۲۹۰، ۳۰۲، ۴۳۸	وهومن ۱۳۱
	یزشن ۲۴۴	هرمزد ۱۵، ۲۴	ویس ۵، ۹، ۳۳۷، ۳۳۸، ۳۴۶، ۳۶۸، ۳۷۰
	یسنا ۴۳، ۷۰، ۱۳۰، ۱۳۱، ۲۱۲	هش هم شاسته ۴۹	۳۷۱، ۳۷۲
	یشت ۸۱، ۱۱۵، ۲۴۰، ۲۴۲، ۲۴۵	هفتالیان ۲۴، ۲۵، ۳۰۷، ۳۴۷، ۳۴۸	ویس بخته ۵

Bibliographie

I. — LES TEXTES

1. L'*Avesta* est le texte le plus ancien. Il en existe plusieurs traductions. Les éditions françaises, en dehors du *Zend-Avesta* (deux volumes, Paris, 1771) d'Anquetil-Duperron, sont celles de J. Darmesteter (le *Zend-Avesta*, Paris, 1822-23) et de C. de Harlez (3 volumes, Liège, 1875-7). Il y a une seconde édition de la traduction de Harlez faite à Paris, en 1881.

Les éditions allemandes sont aussi très importantes. La plus ancienne est celle de Fr. Spiegel (en trois volumes, Leipzig, 1852-63). La traduction de K. F. Geldner (Stuttgart, 1886-95) et celle de Ch. Bartholomæ (Berlin, 1924) sont enfin les plus récentes.

Pour les principales parties du Livre-Sacré on peut voir les éditions suivantes :

- a) Die *Gāthās* (éd. Ch. Bartholomæ, Halle, 1879);
- b) le *Yasnâ* (F. Spiegel, Leipzig, 1864; Vienne, 1858); F. K. Geldner, Stuttgart, 1886;
- c) le *Vedêvdâd* (F. Spiegel, Vienne, 1853, et Leipzig, 1864; K. F. Geldner, Stuttgart, 1895);
- d) le *Vesprad* (Spiegel, Vienne, 1858, et Leipzig, 1864; Geldner, Stuttgart, 1889);
- e) le *Khurda-Avesta* (Spiegel, Leipzig, 1864; Geldner, Stuttgart, 1889);

2. Les textes pehlevi. Il n'existe pas, quant à ces textes, toujours de bonnes traductions. En voici quelques-unes pour les principales éditions :

- a) L'*Artâ-Virâz-Nâmak*, la traduction faite par A. Barthélemy, Paris, 1887;
- b) le livre de *Mênôkhê-Khrat*, l'édition d'Andréas, Kiel, 1882;
- c) le *Kârânamah*, l'édition Nœldeke, Göttingen, 1878; l'édition Sunjana, Bombay, 1896 et 1913;
- d) le *Shâyast-na-Shâyast*, la traduction de E. W. West, au tome V des *Sacred Books of the East*, Oxford, 1880; J. C. Tavadia, Hambourg, 1930;

d) Le *Sad-Dar-i-nasr*, édition E. B. N. Dhabhar, Bombay, 1909.
e) Le *Sad-Dar-i-Bundahish*, dans le même volume.
f) Les *Ravâ-yât de Darâb-Hormazyâr*, l'édition Unvala, en deux volumes, Bombay, 1922).

g) Le *Tâvîkh-i-Tabaristân-u-Mâzandarân-u-Rô-yân* de Zahr-ed-Din al-Mar'achy dans les *Mohammedanische Quellen* de B. Dorn (Saint-Petersbourg, 1850). etc...

4. Les textes gréco-latins relatifs à l'organisation sociale dans l'ancien Iran sont nombreux. L'*Histoire* d'Hérodote, la *Cyropédie* de Xénophon, les fragments des *Persika* de Ctésias, ainsi que les œuvres des Romains, depuis les Annales de Tacite jusqu'aux relations d'Ammien Marcellin nous dispensent de rappeler ici leurs intérêts et les renseignements qu'ils renferment. Seulement parmi ceux que nous avons cité, il faut mentionner surtout les auteurs suivants :

a) Les *Præparatio evangelica* d'Eusèbe de Césarée (Paris, 1830-34), dans les tomes II et III de ses *Opera*;

b) L'*Histoire d'Alexandre le Grand* de Quinte-Curce, tr. Pascal-Allain, Paris, 1883);

c) Les *Œuvres complètes* de Plutarque (Paris, 1870-1912);

d) *La Guerre Civile (la Pharsale)* de Lucain (Texte établi et tr. par A. Bourguery, Paris, « Les Belles Lettres », 1926, et celle de 1865 par Durand et Charpentier);

e) Les *Œuvres* de Saint Jérôme publiées par Benoît Matougues sous la direction de L. Aimé-Martin, Paris, 1838);

f) Les *Œuvres complètes* de Platon, dans la collection des Universités de France, éditées par « Les Belles Lettres », sous le patronage de l'Association Guillaume-Budé;

g) *Justiniani Augusti Historia, in qua bellum persicum in Asia, vandilicum in Africa, gothicum in Europa... feliciter absolutum, opera autem et studio Procopii Cæsariensis, Agathia Myrrinæi Jornandis Alani, libris XIII luculenter descriptum continentur... Nova editio...* Genevæ, apud Fr. le Preux, 1594.

h) Les œuvres de Saint Clément d'Alexandrie, tr. du grec... Paris, F. et D. Delaune, 1701;

i) Les œuvres complètes d'Horace, de Juvénal, de Perse, de Sulpicia, de Turnus, de Catulle, de Propertius, ..., avec la traduction en français, publiées sous la direction de Nisard, Paris, J.-J. Dubochet, 1839;

j) *De la Vie des Philosophes* de Diogène Laërce, tr. par Gilles Boileau, 1668;

c) le *Bahman-Yasht*, dans le même tome des *Sacred Books*;
f) le *Bundahish*, dans le même tome;
g) le *Dâdistân-i-Dênik*, tome XVIII des *Sacred Books*, Oxford, 1882;

h) l'*Épître de Mansutchehr*, dans le même tome;

i) le *Dênkard*, l'édition Sunjana, Bombay, 1874;

j) le *Mâtikân-i-hazâr-Dâtistân*, publié par J. J. Modi et L. T. D. Anklesaria (Poona, 1901, et Bombay, 1912); traduit par S. Bilsara, Bombay, 1937;

k) l'*Handarz-i-khdakân*, dans le *D. Hoosheng's Memorial Volume*, Bombay, 1918;

l) le *Mémorial de Zarēr* (dans le *Journal Asiatique*, 1932) traduit par E. Benveniste;

m) l'*Handarz-i-Aturpât-i-Mahrspandân*, traduit par P. B. Sunjana, Bombay, 1885;

n) le *Ganz-i-Shâygân*, dans le même volume.

Enfin, la plupart de ces textes pehlevis que nous avons cités dans le cours de ce travail, à savoir le *Shahrhâ-i-Êrân*, l'*Ayâtkâr-i-Vuzurgmitr*, le *Patmânak-i-kdiak-khvatâyih*, le *Khueruc-i-Kavâtân-u-Rêtak*, le *Panç Khêh*, l'*Handarz-i-Dastvarân* et le *Mâh Fravardên*, se trouvent réunis dans les *Pahlavi Texts* (Parts 1st et 2) imprimés, à Bombay, 1913, par D. J. M. Jamasp-Asana.

3. Les textes persans :

a) Le *Shâhnâmah*. Il en existe plusieurs traductions. Celle de J. Mohl (Paris, 1876-1878), en français, celle de A. George Warner et Edmond Warner (Londres, 1912) en anglais et, enfin, celle de F. Rückert (Berlin, 1890-5), en allemand, sont les plus importantes. Les *Épopées persanes* de H. Massé (Paris, 1935) constituent le travail le plus récent sur le *Livre des Rois*. Nous avons cité souvent le *Livre de Fêridoun et de Minoutchitr*, édition de vulgarisation dans la collection *Épopées et Légendes* (Paris, 1924) et qui est le premier livre de la traduction de J. Mohl.

b) *Vês-u-Râmên*; l'édition W. N. Lees et Ahmad-Ali (Calcutta, 1865) et celle de M. Minovi (Téhéran, 1935) ne donnent que le texte. Il en existe une traduction allemande qui est basée sur l'ancienne édition.

c) L'*Épître de Tansar*. L'édition de J. Darmesteter (*Lettre de Tansar au roi de Tabaristan*, dans le *Journal Asiatique*, janv.-juin 1894) comprend une traduction française, mais celle de M. Minovi (*Tansar's Epistle to Goshnasp*, Téhéran, 1933), est plus complète.

Elle contient sur la vie privée en Iran différents articles de J. J. Modi et autres.

- 9) *Femmes dans l'épopée iranienne* par A. d'Avril, Paris, 1888.
- 10) *Frau im sasanidischen Recht*, par Ch. Bartholomæ, Heidelberg, 1924.
- 11) *Fravashis*, par N. Scederblom, Paris, 1899.
- 12) *Gabars*, par D. Menant (dans l'*E. Rr. E.*, t. VI, pp. 147-56).
- 13) *Heroines of Ancient Persia*, par P. D. C. Babsy, Cambridge, 1930.
- 14) *Mitteilungen über die Eheverhältnisse der heutigen Parsen in Persien*, par Houtum-Schindler (dans le *Z. D. M. G.*, 36-87), Leipzig, 1882.
- 15) *Meaning of Khvêstûk-dâs*, par E. W. West (t. XVIII des *S. B. E.*), Oxford, 1882.
- 16) *Marriage Customs among the Parsis, their Comparison with similar Customs of other Nations*, Bombay, 1900.
- 17) *Indogermanische Verwandtschaftsnamen*, par B. Delbrück, Leipzig, 1889.
- 18) *Next-of-kin Marriages in Old Irân*, par D. D. P. Sunjana, Londres, 1887.
- 19) *Position of Zoroastrian Woman in remote Antiquity*, par D. D. P. Sunjana, Bombay, 1892.
- 20) *Pamirtadschiks*, par A. von Schulze (dans les *Veröffentlichungen des Oberhessischen Museums*, I Heft), Giessen, 1914.
- 21) *Parsis*, par D. Menant (dans les *Annales du Musée Guimet*, Bulletins d'Études, t. VII), Paris, 1895.
- 22) *Religious Ceremonies and Customs of the Parsees*, par J. J. Modi, Bombay, 1922.
- 23) *Über die persische Verwandtenheirat*, article de Hübschmann (dans le *Z. D. M. G.*, XLIII, p. 308), Leipzig, 1889.
- 24) *Zum sasanidischen Recht*, cinq articles de Ch. Bartholomæ (dans les *Sitzungsberichte der Heidelberger Akademie der Wissenschaften, Phil.-Hist. Klasse*), I Teil, 1918, II Teil, 1918, III Teil, 1920, IV, 1922, V, 1923.
- 25) *Über ein sasanidisches Rechtsbuch*, Ch. Bartholomæ, Heidelberg, 1910.
- 26) *Mitteliranische Manichäica aus chinesisch-Turkestan*, travaux d'Andréas, publiés par W. Henning (dans les *Sitzungsberichte der Preussischen Akademie der Wissenschaften*, sous forme de publications indépendantes) I Heft, Berlin, 1932, II Heft, Berlin, 1933, et le troisième fascicule.

b) L'Histoire de Polybe, tr. par P. Waltz, Paris, 1921 ;

l) *La Guerre contre les Perses* de Procope (Procopius. *De bello persico*, Romæ, 1509), etc...

5. Les textes des Iraniens qui ont écrit en arabe. Ces œuvres sont assez nombreuses. Il nous est vraiment impossible de les citer. Celles que nous avons surtout utilisées sont :

a) Les *Athâr Al-bâqya* de Birouni, tr. par E. Sachau (*Chronology of Ancient Nations*, Londres, 1879) et son *Tahqyq* (traduit par le même).

b) Les *Milal va Nihal*, traduit par T. Haarbrücker (*Religionspartheien und Philosophenschulen*, Halle, 1850-51).

c) Les *Murâdj-ud-Dhahab* de Mas'oudi traduit par Pavet de Courteille et Barbier de Meynard (*Prairies d'Or*, Paris, 1861-77).

Pour Tabari, Baladhuri, Dênnavari, Istakhri, Qazvêni, Ibn-un-Nadîm al-Varrâq, Ta'alibi, Iraushahri, Ibn al-Balkhi, Djâhiz, etc., nous avons donné leurs références dans les notes marginales.

Enfin, pour des renseignements bibliographiques supplémentaires on peut consulter le *Grundris der Iranischen Philologie*, Deuxième Partie : *Literatur und Geschichte der Kultur* (Strasbourg, 1904) ainsi que l'*Encyclopédie de l'Islam*.

II. — LES TRAVAUX

Les travaux touchant directement ou indirectement l'étude de la société domestique iranienne sont de nature disparate. Ils ont été surtout faits du point de vue religieux. En voici les principaux et les plus accessibles :

1) *A short Treatise on the Navjot Ceremony*, par J. M. Jamasp Asana, Bombay, 1887.

2) *Babak, seine Abstammung und erstes Auftreten*, par G. Flügel (dans *Z. D. M. G.*, XXIII), Leipzig, 1869.

3) *Cérémonie du Navjote*, par J. J. Modi, Bombay, 1896.

4) *Classes sociales dans la tradition avestique*, par E. Benveniste (*J.-A.*, CCXXI, juil.-sept.), Paris, 1932.

5) *Costumes nuptiales aux temps héroïques de l'Iran* par J. Pizzi (Muséon II 3, 1883, pp. 365-80).

6) *Education among the Ancient Iranians*, par J. J. Modi, Bombay, 1905.

7) *Epopœa persiana e la vita e i costumi dei tempi eroïci di Persia*, par J. Pizzi, Florence, 1888.

8) *Encyclopædia of Religions and Ethics* du Docteur Hastings.

18) *Einheimischen Quellen zur Geschichte Elams*, I. Teil, par G. Hüsing, Leipzig, 1916.

19) *Eranische Alterthumskunde*, III, par Spiegel.

20) *Essai sur le don, forme archaïque de l'échange*, article de M. Mauss (dans l'*Année Sociologique*, nouvelle série, t. I), Paris, 1923-24).

21) *Essai sur l'Histoire du droit persan, dès l'origine à l'invasion arabe*, par T. Nasr, Paris, 1933.

22) *Evolution intellectuelle de Saint Augustin*, I, *Du Manichéisme au Néo-platonisme*, par A. Alfarc, Paris, 1917.

23) *Femme dans l'Inde antique*, par Bader-Clarisse, Paris, 1867.

24) *Féodalité en Perse, son origine, son développement et son état actuel*, par J. de Morgan (dans la *Rev. d'Ethnographie et de Sociologie*, pp. 169-190).

25) *Grundriss der Indo-arischen Philologie und Alterthumskunde*, Strasbourg, 1896.

26) *Grundriss der neupersischen Etymologie*, par P. Horn, Strasbourg, 1894.

27) *Grundriss der Iranischen Philologie*, par Geiger et Kuhn, Strasbourg, 1904.

28) *Gesetze Hammurabi Königs von Babylon* (dans *Alt. Or.*), par Winckler, Leipzig, 1902.

29) *Geschichte Irans und seiner Nachbarländer von Alexander dem Grossen bis zum Untergang der Arsakiden*, par A. von Gutschmid, Tübingen, 1888.

30) *Hilfsbuch des Pehlevi*, par H. S. Nyberg, Upsale, 1928-31.

31) *Histoire de l'Orient*, par Moret, Paris, 1936.

32) *Iranians and Greeks in South Russia*, par M. Rostovtzeff, Oxford, 1922.

33) *Indogermanische Forschungen*, XXXVIII, Berlin, 1917.

34) *Instruction et Education sous les Sassanides* (en persan) dans *Talyim u Tarbyat*, âdhar-day, Téhéran, 1314.

35) *Introduction à l'Histoire de la Monnaie et l'Histoire monétaire de la Perse, des origines à la fin de la période parthe*, par Gh.-R. Kian, Paris, 1933.

36) *Idées morales chez les hétérodoxes latins au début du XIIIe siècle*, par P. Alphanbery (dans les *Bulletins de l'E. des H. E., sect. des Sc.-r.*, fasc. XVI), Paris, 1903.

37) *Iran sous les Sassanides*, par A. Christensen, Copenhague, 1936.

38) *Kultur der Indogermanen*, par S. Feist, Berlin, 1913.

27) *Zoroastriens en Perse*, par D. Menant (dans la *Revue du Monde Musulman*, IV, 1907).

III. — LIVRES ET ARTICLES AYANT UN CERTAIN RAPPORT AVEC LA FAMILLE, LA VIE DOMESTIQUE ET LE DROIT PRIVE IRANIEN

1) *Adoption in Indien*, par J. Jolly, Würzburg, 1910.

2) *Archæologische Mitteilungen aus Iran*, par E. Herzfeld, B. I, Berlin, 1929-30, B. II et III, Berlin, 1930.

3) *Aryens au Nord et au Sud de l'Hindou-Kouche*, Ch. de Ujfalvy, Paris, 1898.

4) *Auszüge aus syrisch. Akten persischer Märtyrer*, par G. Hoffmann, Leipzig, 1880.

5) *Alliranisches Wörterbuch*, par Ch. Bartholomæ, Strasbourg, 1904.

6) *A Study of Manichæism in Bulgaria with special Reference to the Bogomils*, par V. N. Sharenkoff, New-York, 1927.

7) *Altnordisches Leben*, par Weinhold.

8) *Altindisches Privatrecht*, par B. Brelör, Leipzig, 1928.

9) *Ælteste Geschichte der Meder und Perser*, par Fr.-W. König (dans *Alt. Ori.*, XXXIII, 3/4), Leipzig, 1935.

10) *Astodan and recorded Instance of Children having been nourished by Wolves and Birds of Prey*, par J. J. Modi, Bombay, 1889.

11) *Alani*, par W. Tomaschek (dans la *Realenz. d. kl. Alterthumswiss.*, t. I, 1894).

12) *Bible de l'Humanité*, par Michelet.

13) *Bâbak-i-Khurramdên*, par S. Naficy (dans le *Mihr* I 9, 10 et 12), Téhéran, 1313.

14) *Civilisation de l'Iran au IVe Millénaire*, par Contenau (dans les publ. de la *Société des Etudes Iranienmes*, XIII), Paris, 1936.

15) *Droit Musulman. Recueil de lois concernant les Musulmans Schiites*, par A. Querry, Paris, 1871-72.

16) *Eglise et société cathares*, par Ch. Molinier (dans la *Rev. Historique*, 94), Paris, 1907).

17) *Empire des Sassanides : le peuple, l'Etat, la Cour*, par A. Christensen (Publication de l'Académie royale de Danemark, VII, *Hist.-Phil.*, I, 1), Copenhague, 1907.

J. Pizzi (Rivista Italiana di Sociologia, anno XVIII, pp. 301-322), Turin, 1913.

60) *Persika, the fragments of the Persika of Ktesias*, par J. Gilmore, Londres et New-York, 1888.

61) *Persische Studien*, par H. Hübschmann, Strasbourg, 1895.

62) *La Psychanalyse*, de S. Freud.

63) *Le Premier Homme et le Premier Roi dans l'Histoire légendaire des Iraniens* (dans les *Recherches sur l'Hist. lég. des Iraniens*, 1re partie, t. XIV de la série 17 des *Archives d'Études Orientales* publiées par J.-A. Lundelle), par A. Christensen, Stockholm, 1917.

64) *La prohibition de l'inceste et ses origines*, par E. Durkheim, *Année Sociologique* (1896-7), tome Ier, Paris.

65) *Die Parther oder das Neupersische Reich unter den Arsaciden nach der griechisch-römischen Quellen*, par J. H. Schneiderwirth, Heiligenstadt, 1874.

66) *Observations on the Religion of the Parthians*, J. M. Unvala, Bombay, 1928.

67) *Quelques observations sur les Ossuaires rapportés de Perse* par M. Dieulafoy (Calcutta Review, XVII) Calcutta, 1890.

68) *La Responsabilité*, par P. Fauconnet.

69) *Relation de Voyages*, par G. Chinon, Lyon, 1671.

70) *The Religion of the Manichees*, par F. C. Burkitt, Cambridge, 1925.

71) *Die Religion des Mithra*, par J. Leipoldt, dans le *Bilder atlas zur Religionsgeschichte*, Lfg 15, Leipzig, 1930.

72) *Remarques sur le régime des Castes*, par Ch. Bouglé, *Année Sociologique* (1899-1900), t. IV, Paris, 1901.

73) *Religious Thought and Life in India*, par Monier Williams.

74) *Reallexikon der indogermanischen Altertumskunde*, par O. Schrader, Strasbourg, 1901.

75) *Le Règne du Roi Kawādī 1er et le Communisme mazdakite*, par A. Christensen, Det. Kgl. Danske Videnskaberne's Selskab., *Historisk-filologiske Meddelelser*, IX, 6, Copenhague, 1925.

76) *Sprachvergleichen und Urgeschichte*, par O. Schrader, Jena, 1907.

77) *Social Life in Ancient India*, par H. Ch. Chaklader, Calcutta, 1929.

78) *The Social Legislation of the primitive Semites*, par H. Schaeffer, New-Haven, 1916.

39) *Iranisches Namenbuch*, par F. Justi, Marbourg, 1895.

40) *Histoire et doctrines de la secte des Cathares ou Albigeois*, par Ch. Schmidt, Paris, 1849.

41) *The Kafirs of the Hindu-Kush*, par G. S. Robertson, Londres, 1900.

42) *The Law in ancient Iran*, par J. C. Tarapore (Indo-Ir. Studies), Londres, 1925.

43) *Liebe und Ehe im alten und modernen Indien*, par R. Schmidt, Berlin, 1904.

44) *Liebeszauber im Alten Orient*, par E. Ebeling (Mitteil. d. Alt. Ges. B I, H 1), Leipzig, 1925.

45) *Life and Faith in ancient Persia*, par J. J. Banaji, Bombay, 1926.

46) *Lettres de Bombay*, dans le « Mihr », III, 4, Téhéran, 1314.

47) *Mundarten der Lurstämmen*, par Mann.

48) *Die Mysterien des Mithra*, par F. Cumont, Leipzig, 1909.

49) *Mutterrecht und Thronfolge im alten Elam*, par Fr.-W. König (O. O. u. I.), Leipzig, 1927.

50) *Die Mutter bei den Völkern arischen Stämmen*, par Zmigrodzki (M. von), Munich, 1886.

51) *Mazdak the Iranian Socialist*, par J. J. Modi (dans le D. Hoosheng's Memorial Volume), Bombay, 1918.

52) *Nicht-arisches im alten Persertum*, par M. Semper (Ephem. Or. 37), Leipzig, 1929.

53) *Note sur le Catharisme*, par M. Dimitrevsky, dans les « Annales du Midi », 1923-4.

54) *La numismatique sassanide d'après un ouvrage récent*, par Allotte de Fuye, Paris, 1925.

55) *Māziyār, his Life and Activities*, par M. Minovi, Téhéran, 1933.

56) *Outlines of an History of the Hindu Law of Partition, inheritance and Adoption as contained in the original sanskrit treatises*, par J. Jolly, Calcutta, 1885.

57) *Ostiranische Kultur im Altertum* (traduit en anglais sous le titre *Civilisation of the Eastern Iranians in Ancient times*, by D. D. P. S. Sunjana, t. I, *Ethnography and Social Life*, Londres, 1885), par W. Geiger.

58) *Die Orientalischen Religionen im hellenistisch-römischen Zeitalter*, par H. Gressmann, Berlin, 1930.

59) *L'Opera politica e civile di un antico principe persiano*, par

هنر و ادبیات ایران

منتشر شده است:

درباره نقد ادبی دکتر عبدالحسین فرزاد

زبان و ادب فارسی غلامرضا ارژنگ

ادب و نگارش دکتر حسن احمدی گیوی

خارخار بند و زندان دکتر عباس ماهیار

دیر مغان دکتر میرجلال‌الدین کزازی

عبدالقادر بیدل دهلوی نبی‌هادی / دکتر توفیق سبحانی

عزاداران بیل غلامحسین ساعدی

آزاده خانم و نویسنده اش رضا براهنی

رویای بیدار رضا براهنی

ویولن شکسته مهوش اغتفاری

از دل به کاغذ جواد مجابی

از دیروز تا امروز دکتر سید جعفر شهیدی

شاهنامه فردوسی (چاپ مسکو - در ۴ مجلد) / دکتر سعید حمیدیان

خمسۀ نظامی (در ۷ مجلد) / وحید دستگردی / دکتر سعید حمیدیان

شرح عرفانی غزلهای حافظ ختمی لاهوری / بهاء‌الدین خرمشاهی

شاهنامه فردوسی (متن کامل - در یک مجلد)

دیوان حافظ صفر صادق‌نژاد

79) *The Sexual Life in Ancient India*, par J. J. Meyer, Londres, 1930.

80) *Die Stellung der Frau in Babylonien...*, par V. Marx, Leipzig, 1898.

81) *Sull'etnografia della Persia antica, anteriore alle invasioni ariane*, par L. Schiapparelli (Atti. Accad. Scienze), Turin, 1887-8.

82) *Textes et Monuments figurés, relatifs au mithraïsme*, par F. Cumont, Bruxelles, 1896-9.

83) *Le tendenze socialistiche nella Persia del Medio Evo*, par J. Pizzi, dans la *Rivista Italiana di sociologia*, XI, Rome, 1907.

84) *La vita ai tempi eroici di Persia*, par J. Pizzi, dans la *Rassegna Nazionale*, du 1er juin 1895, Florence.

85) *Das Weib im Altindischen Epos*, par J. J. Meyer, Leipzig, 1915.

86) *The Zoroastrian Code of Gentlehood*, par N. M. Cooper, Londres, 1908.

87) *The Zoroastrian Doctrine of a future Life from Death to individual Judgment*, par C. D. Pavry (*Indo-Ir. Series*), New-York, 1929.

88) *Zarathustra's Doctrine regarding the Soul*, par E. W. West, Londres, 1899.

89) *Zur ältesten persischen Geschichte*, par O. G. von Wesendonk (*Litteræ Orientales*, 56), Leipzig, 1936.

هنر و ادبیات جهان

منتشر شده است:

سرهنگ شاہر

اونوره دوبالزاک / عبدالله توکل

چشمان دفن شدگان

میگل آنخل آستوریاس / م. سجودی

نمایشنامه های چخوف

فانی - حمیدیان - دانشور - پیرنظر

پیلی بتگیت

ادگار لارنس دکتروف / بهزاد برکت

برف سیاه

میخائیل بولگاکف / احمد پوری

اسبهای لگام گسیخته

یوکیو میشیما / فربرز مجیدی

ماه و آتش

چه زاره پاوه زه / محسن طاهر نوکنده

خودم با دیگران

کارلوس فونتس / عبدالله کوثری

انسان طاغی

آلبر کامو / مهبد ایرانی طلب

هنری پنجم

ویلیام شکسپیر / احمد خزائی

خمسه نظامی گنجه ای

دوره ۷ جلدی

تصحیح و شرح حسن وحید دستگردی

به کوشش دکتر سعید حمیدیان

این دوره شامل:

مخزن الاسرار، لیلی و مجنون، خسرو و شیرین،
هفت پیکر، اقبالنامه، شرفنامه و گنجینه است.

این طبع با دقت و امانت کامل از روی طبع وحید دستگردی
که معتبرترین متن موجود از آثار نظامی است، صورت گرفته
است. مزایای متعدد این چاپ نسبت به متن مبنا عبارت است
از: تصحیح اغلاط فراوان و فواصل نادرست چاپی، اصلاح
کامل و همگون سازی املا و رسم الخط، هماهنگی تمامی
بخشها و افزودن مقدمه های جدید حاوی توضیحات لازم
در باره هر منظومه و پیوسته هایی در جهت اصلاح و بهبود هرچه
بہتر متن.

شرح عرفانی غزلهای حافظ

نوشته

ابوالحسن عبدالرحمان ختمی لاهوری

(قرن یازدهم هجری)

کامل ترین شرح عرفانی دیوان حافظ

در چهار مجلد

تصحیح و تعلیقات

بهاءالدین خرمشاهی

کوروش منصور، حسین مطیعی امین

شاهنامه فردوسی

براساس چاپ مسکو

باترجمه کلیه فقرات روسی چاپ مسکو، اصلاح تمامی اغلاط و انجام سایر

تصحیحات لازم، استدراکات و پیشنهادهای اصلاحی

در چهار مجلد

به کوشش و زیر نظر

دکتر سعید حمیدیان

شاهنامه فردوسی

متن کامل اشعار

در یک مجلد